

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**КАФЕДРА КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ТА АДМІНІСТРАТИВНО-
ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 11 МЕДІАЦІЯ, ЯК ЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ

Освітня програма	Право
Рівня вищої освіти	другого (магістерського)
За спеціальністю	081 Право
галузі знань	08 Право

Рівне – 2022р.

Робоча програма дисципліни «Медіація, як ефективний спосіб вирішення спорів» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти, за освітньою програмою «Право» зі спеціальності «081 Право» галузі знань 08 Право

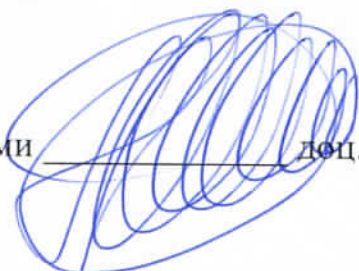
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри кримінально-правових та адміністративно-правових дисциплін

Протокол від «01» вересня 2022 року № 1

«01» вересня 2022 року

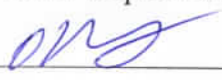
Зав. кафедри (Дерев'янко Н.З.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми доц. Ільків О.В.

Схвалено навчально-методичною комісією юридичного факультету

Протокол № 1 від «01» вересня 2022 р.

Голова НМК доц. Оверчук О.В.

© Хмара М.В., 2022
© ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені академіка Степана Дем'янчука». 2022

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 08«Право»	Обов'язковий компонент Освітньої програми	
Загальна кількість годин – 90 год.	Спеціальність 081 «Право»	Рік підготовки:	
		2-й	2-й
		Семестр	
		3-й	3-й
		Лекції	
	Ступінь вищої освіти – магістр Освітня програма Право	16	6год.
		Практичні, семінарські	
		14	10год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60год.	74 год.
		Вид контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти теоретичних уявлень про медіаторську діяльність як галузь гуманітарного знання, її об'єкт і предмет та основні категорії, розкриття процесу організації та проведення ділових прийомів; знайомство з основними підходами до надання послуги медіації переваги та недоліки врегулювання спору за участі медіатора.

Основним завданнями дисципліни а є: - ознайомлення здобувачів вищої освіти з актуальними проблемами медіації; вивчення аспектів розв'язання спорів; вміння працювати з документами, що регулюють альтернативні способи вирішення конфліктів; розвиток навичок вирішення конфліктів; вивчення основних процедур та інструментів медіації; формування базових знань, умінь та навичок застосування медіації у діяльності фахівця.

Під час лекційних, практичних занять, та самостійної роботи студенти майбутні магістри права **набувають таких компетентностей: ЗК (загальні компетентності), СК (спеціальні, фахові компетентності).**

ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

СК8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.

СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

Результати навчання за дисципліною

Опанувавши дисципліну «Медіація як ефективний спосіб вирішення спорів», студенти повинні володіти такими ***програмними результатами навчання:***

РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

РН 9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.

РН17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття медіатора. Загальна характеристика процесу медіації.

Поняття та особливості альтернативних способів вирішення спору. .
Поняття та природа медіації. Принципи медіації. Медіація як соціально-значущий інститут. Види медіації. Принципи медіації. Право на медіацію. Поняття медіатора. Загальна характеристика процесу медіації. Поняття види та структура конфлікту. Динаміка конфлікту.

Література основна :1,2,4,13,16 . Додаткова:2,3,4,19.

Тема 2. Етика та кодекс етики медіатора. Медіація в державах Європейського Союзу

Нормативно-правова база інституту медіації в Україні і ЄС. Основні принципи етики медіатора України та ЄС. Правовий статус медіатора в медіації. Поведінка медіатора в медіації. Взаємодія між медіаторами. Регулювання медіації. Директива про медіацію. Стандарти медіації в державах ЄС. Конфлікт інтересів в діяльності медіатора.

Література основна :1,2,8,9,10,16 . Додаткова:4,6,8,18,19 .

Тема 3. Функції медіатора та стадії проведення медіації.

Конфліктологічна майстерність медіатора. Комунікативна майстерність медіатора. Правова компетентність медіатора. Рефлексивна компетентність медіатора. Активне слухання. Невербальна комунікація. Постановка запитань. Перефразування. Робота з емоціями. Загальна характеристика медіаційного процесу. Підготовча стадія медіації. Збір інформації та визначення тем для обговорення. Робота з інтересами та потребами сторін. Пошук та оцінка варіантів вирішення. Закінчення медіації.

Література основна :1,5,14,16. Додаткова:2,3,5,8,17.

Тема 4. Особливості сімейної медіації

Поняття сімейної медіації та випадки її застосування. Основні цілі, задачі та умови запровадження технології медіації у роботі з сім'єю. Процес медіації у роботі з сім'єю. Види конфліктів у сім'ї. Фактори, що сприяють розвитку конфліктної ситуації у процесі міжособистісної комунікації. Способи вирішення конфліктів і зниження емоційно-психологічної напруги у дітей.

Література основна :5,11,12,16. Додаткова:7,15,16,18,19.

Тема 5. Медіація у трудових спорах

Медіація, як альтернативний спосіб вирішення трудових спорів. Міжнародні та національні стандарти медіації в трудових спорах. Учасники процедури медіації в трудових спорах. Стадії медіації в трудових спорах. Медіація в індивідуальних трудових спорах. Медіація в колективних трудових спорах. Медіабельність трудових спорів. Медіація в трудових спорах з публічними службовцями.

Література основна:3,4,6,15,17. Додаткова:1, 10,11,12,14, 17.

Тема 6. Медіація у кримінальному провадженні (відновне правосуддя)

Угода про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим в кримінальному процесі. Угоди в кримінальному провадженні. Ініціювання та укладення угоди. Обставини, що враховуються прокурором при укладенні угоди про визнання винуватості. Зміст угоди про примирення. Зміст угоди про визнання винуватості. Наслідки укладення та затвердження угоди. Загальний порядок судового провадження на підставі угоди. Наслідки невиконання угоди.

Література основна:2,4,20,21. Додаткова:11,20,21.

Тема 7. Медіація у адміністративно-правових спорах.

Визначення адміністративно–правового спору. Визначення статусу сторін, компетенції щодо прийняття рішень. Міжнародний досвід у вирішенні адміністративних спорів медіатором. Значення альтернативних методів вирішення спорів в

адміністративному судочинстві. Врегулювання спору за участю судді у адміністративному судочинстві.

Література основна:1,7,19,20. Додаткова:5,17,18,19.

Тема 8. Медіація у господарсько-правових спорах

Основні етапи медіації в господарських спорах (комерційна медіація).
Порушення договірних зобов'язань. Особливості немайнових спорів.
Особливості проведення та переваги медіації. Загальна характеристика спорів у сфері інтелектуальної власності. Переваги проведення медіації.

Література основна:7,8,18,20. Додаткова:2,3,8,11.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього			
		лекції	практичні	самост. роб.		лекції	практичні	самост. роб..
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль № 1								
Тема 1.Поняття медіатора. Загальна характеристика процесу медіації	11	2	2	8	11	2	2	9
Тема 2 Етика та кодекс етики медіатора. Медіація в державах Європейського Союзу	11	2		8	11			9
Тема 3. Функції медіатора та стадії проведення медіації	11	2	2	7	12	2	2	10
Тема 4. Особливості сімейної медіації	11	2	2	7	12			10
Тема 5. Медіація у трудових спорах	12	2	2	8	10	2	2	9
Тема 6. Медіація у кримінальному провадженні (відновне правосуддя)	12	2	2	8	11			9
Тема 7 Медіація у адміністративно-правових спорах	11	2	2	7	12		2	9
Тема 8 Медіація у господарсько-правових спорах	11	2	2	7	11		2	9
Усього годин	90	16	14	60	90	6	10	74

5. Теми практичних занять

Назва теми	Кількість годин	
	Форма навчання	
	денна	заочна
Тема 1.Поняття медіатора. Загальна характеристика процесу медіації	2	2
Тема 2 Етика та кодекс етики медіатора. Медіація в державах Європейського Союзу		
Тема 3. Функції медіатора та стадії проведення медіації	2	2
Тема 4. Особливості сімейної медіації	2	
Тема 5. Медіація у трудових спорах	2	2
Тема 6. Медіація у кримінальному провадженні (відновне правосуддя)	2	
Тема 7 Медіація у адміністративно-правових спорах	2	2
Тема 8 Медіація у господарсько-правових спорах	2	2
Разом	14	10

6. Самостійна робота

Назва теми	Кількість годин	
	Форма навчання	
	денна	заочна
Тема 1.Поняття медіатора. Загальна характеристика процесу медіації	8	9
Тема 2 Етика та кодекс етики медіатора. Медіація в державах Європейського Союзу	8	9
Тема 3. Функції медіатора та стадії проведення медіації	7	10
Тема 4. Особливості сімейної медіації	7	10
Тема 5. Медіація у трудових спорах	8	9
Тема 6. Медіація у кримінальному провадженні (відновне правосуддя)	8	9
Тема 7 Медіація у адміністративно-правових спорах	7	9
Тема 8 Медіація у господарсько-правових спорах	7	9
Разом	60	74

7. Завдання для опрацювання теми з дисципліни

Назва теми	Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань	Форми контролю	Література	Кількість балів
Змістовий модуль №1				
Тема 1. Поняття медіації. Загальна характеристика процесу медіації,	Конспектування тематичного матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи	Усне та письмове опитування. Презентація основних положень за темою.	основна :1,2,4,13,16 Додаткова: 2,3,4,19.	7
Тема 2 Етика та кодекс етики медіатора. Медіація в країнах Європейського Союзу	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Анотування основних джерел з теми. Підготовка доповіді	основна :1,2,8,9,10,16 Додаткова: 4,6,8,18,19.	7
Тема 3. Функції медіатора та стадії проведення медіації	Конспектування тематичного матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи	Анотування основних джерел з теми. Підготовка доповіді.	основна :1,5,14,16. Додаткова: 2,3,5,8,17.	8
Тема 4. Особливості сімейної медіації	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Усне та письмове опитування. Презентація основних положень за темою.	основна :5,11,12,16. Додаткова: 7,15,16,18,19.	7
Тема 5. Медіація у трудових спорах	Конспектування тематичного матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи	Усне та письмове опитування. Презентація основних положень за темою.	основна:3,4,6,15,17. Додаткова: 1,10,11,12,14,17.	8
Тема 6. Медіація у кримінальному провадженні (відновне правосуддя)	Конспектування тематичного матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи	Усне та письмове опитування. Презентація основних положень за темою.	основна:2,4,20,21. додаткова:11,20,21.	7
Тема 7 Медіація у адміністративно-правових спорах	Конспектування тематичного матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи	Анотування основних та додаткових джерел з теми.	основна:1,7,19,20. додаткова:5,17,18,19.	8

		Підготовка доповіді.		
Тема 8 Медіація у господарсько-правових спорах	Конспектування тематичного матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи	Експрес опитування. Анотування основних джерел з теми.	основна: 7,8,18,20. додаткова: 2,3,8,11.	8

8. Методи навчання

У процесі вивчення дисципліни «Медіація, як ефективний спосіб вирішення спорів» застосовуються наступні методи навчання:

1. Лекції із застосуванням пояснювально-ілюстративного методу, із використанням мультимедійних презентацій. Лекції супроводжуються демонстрацією схем, таблиць з мультимедійним супроводом.
2. Практичні заняття з застосуванням інтерактивних методів проведення практичних занять (режим бесіди, діалогу, робота в малих групах, «мозковий штурм», ситуативний підхід, розв'язування задач, ділова гра, бесіда за «круглим столом»,).
3. Складання опорного конспекту теми, побудова структурної схеми окремого питання, систематизація інформації у вигляді таблиці тощо;
4. Методи та прийоми активізації навчальної діяльності студента під час лекційних та практичних завдань (дискусія, дебати, кейс-метод тощо).
5. Поточне консультування. Самостійна робота студентів з нормативною, навчальною літературою а також з Інтернет –джерелами.
6. Презентація результатів виконаних завдань та досліджень студентом.

9. Методи контролю

При вивченні студентами курсу «Медіація як ефективний спосіб вирішення спорів» застосовуються такі методи контролю:

- поточне (усне) опитування, дискусійне обговорення проблем на практичних заняттях;
- поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів, експрес-контролю тощо, перевірки результатів виконання різноманітних індивідуальних завдань тощо;
- контроль самостійної роботи, представлення презентацій;
- індивідуальне та фронтальне опитування;
- поточне тестування;
- аналіз та оцінювання результатів навчання;
- тестовий підсумковий контроль.

10. Питання гарантованого рівня знань здобувачів вищої освіти

1. Загальне уявлення про природу конфліктів;
2. Причини та механізми виникнення конфліктів;
3. Позитивний та негативний вплив конфлікту;
4. Типові причини конфліктів;
5. Класифікація конфліктів;
6. Типологія соціальних конфліктів;

7. Динаміка конфлікту;
8. Ескалація конфлікту;
9. Психологічний вплив конфлікту на особистість та групу;
10. Позиції, інтереси та потреби у конфлікті;
11. Позиції, інтереси та потреби – співвідношення та місце у конфлікті;
12. Визначення та опис емоцій та потреб;
13. Визначення та опис позицій та інтересів;
14. Аналіз конфлікту;
15. Підходи до аналізу конфліктів;
16. Способи попередження організаційних конфліктів;
17. Основні способи рішення внутрішньо особистісного конфлікту;
18. Загальні положення про медіацію;
- 19.. Що передбачає організаційний аспект підготовки до переговорів;
20. Поняття медіації;
21. Види медіації;
22. Принципи медіації;
23. Сфери застосування медіації;
24. Правове регулювання медіації;
25. Процедура медіації;
26. Початок процедури медіації;
27. Етапи медіаційної процедури;
28. Проведення процедури медіації;
29. Припинення процедури медіації;
30. Договори за результатами медіації;
31. Навички медіатора;
32. Комунікативні навички (активне слухання, перефразування, резюмування, запитання, розвиток ідеї, нейтральна мова);
33. Нейтральність та безоцінюваність в медіації;
34. Ведення процедури медіації;
35. Особа медіатора: правові та психологічні аспекти;
36. Вимоги щодо набуття статусу медіатора;
37. Права медіатора;
38. Обов'язки медіатора;
39. Відповідальність медіатора;
40. Психологічні особливості особистості медіатора;
41. Психологічні аспекти посередницької діяльності;
43. Сімейна медіація;
42. Психологічна та правова специфіка сімейної медіації;
43. Підготовка сімейного медіатора;
44. Використання психологічних прийомів у медіації;
45. Захист прав дитини та медіація;
46. Збереження партнерських зв'язків у бізнесі;
47. Специфіка подружніх конфліктів, обумовлених різницею в потребах, інтересах, цінностях;
48. Емоційний подружній конфлікт, які причини виникнення та можливі способи його вирішення;
49. Основні причини виникнення ролевих конфліктів;
50. Конструктивні та деструктивні функції подружніх конфліктів
51. Місце медіації у кримінальному процесі.
52. Підстави запровадження відновного правосуддя та умови його застосування
- 53 Інститут примирення у кримінальних справах як основна передумова застосування медіації.
54. Норми КК та КПК України як способи реалізації відновного підходу.

55. Визначення процесуальної основи медіації, її поняття та строків проведення у КПК України.
56. Право потерпілого, обвинуваченого (підсудного) на участь у медіації.
57. Вирішення питання про зупинення провадження у справі у зв'язку з проведенням медіації.
58. Статус договору про примирення та його правові наслідки.
59. Гарантії недопустимості погіршення статусу обвинуваченого (підсудного) незалежно від участі у медіації та її результатів.
60. Медіація як спосіб вирішення цивільних спорів.
61. Медіація як спосіб вирішення господарських спорів.
62. Медіація у сфері корпоративного управління.
63. Медіація як спосіб вирішення сімейних спорів.
64. Медіація як спосіб вирішення трудових спорів.
65. Медіація як позасудовий спосіб вирішення земельних спорів.
66. Мета та загальні принципи відновного правосуддя.
67. Поняття та завдання відновного правосуддя.
68. Концепція відновного правосуддя.
69. Умови застосування відновного правосуддя.
70. Основні моделі програм відновного правосуддя.
71. Українська модель відновного правосуддя.
- Інститут примирення сторін в кримінальному процесі як форма відновного правосуддя.
72. Місце альтернативних способів вирішення кримінально-правових конфліктів у системі відновного правосуддя.
73. Поняття та характерні ознаки переговорів.
74. Поняття, значення та види посередництва як способу альтернативного вирішення спору.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль №1									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	100
7	7	8	7	8	7	8	8		

12. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміє аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; володіє вмінням надавати чітку аргументовану відповідь на поставленні питання	відмінно
82-89	B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи, надає лаконічну відповідь майже на всі поставленні питання; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	добре
74-81	C	Студент вміє оперувати необхідним колом понять та категорій; узагальнювати та систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві	
64-73	D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, слабке їх застосування при розв'язанні практичних завдань; аналізує навчальний матеріал за допомогою викладача, надає мало аргументовані відповіді, виправляє не всі помилки, значна кількість яких є суттєвими	задовільно
60-63	E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, проте має фрагментарне уявлення про деякі поняття та	

		категорії курсу; надає неповне висвітлення змісту питань; має недостатнє вміння зробити аргументовані висновки; відповіді містять значну кількість недоліків і помилок	
35-59	FX	Студент не опанував значну частину матеріалу курсу; не володіє понятійним апаратом; не опрацював базову та допоміжну літературу. Мова не виразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; допускає суттєві помилки у відповідях на питання, не вміє застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Посібники.
2. Опорний конспект лекцій по всіх темах курсу, у тому числі і для самостійного вивчення в електронному вигляді .
3. Завдання та методичні рекомендації до виконання практичних робіт .
4. Пакети контрольних завдань для підсумкового контролю .

14. Рекомендована література Основна

1. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський та ін. / за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 456 с.
2. Місце медіації у правовому просторі України, В.Поліщук, Л. Гретченко, Вища школа адвокатури НААУ, 2020. URL: <http://surl.li/wqrl>
3. Новіков Д.О., Лук'янчиков О.М., Жукова А.І. Індивідуальні трудові спори у питаннях і відповідях : навч. посібник. Х.: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2019. 136 с.
4. Запровадження процедури медіації (примирення) у законодавстві України. . URL: https://minjust.gov.ua/m/str_11347
5. Запровадження медіації для вирішення сімейних спорів у цивільному судочинстві України: судова практика, Дяченко С.В., Колокольна Н.С., 2020. URL: http://www.lsej.org.ua/2_2020/32.pdf
6. Петков С.В., Журавльов Д.В., Дрозд О.Ю., Дрозд В.Г. Трудові спори в Україні та їх вирішення. Актуальне законодавство та судова практика. Київ: ЦУЛ, 2021. 470 с.
7. Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі України. URL: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/353>
8. Директива No 2008/52/ЄС Європейського парламенту і Ради "Про деякі аспекти посередництва (медіації) в цивільних та комерційних справах. URL: <https://ukrmediation.com.ua/images/DOCS/Model-documents/mediation-directive-ukr.pdf>
9. Європейський кодекс поведінки для медіаторів від 4.07.2006. URL: http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_code_conduct_en.pdf
10. Зелена книга, схвалена Єврокомісією 19.04.2002 р. COM (2002) 196 Щодо альтернативного вирішення спорів в цивільних та комерційних справах. URL:

<https://www.euromed-justice.eu/en/document/eu-2002-com-196-final-green-paper-alternative-dispute-resolution-civil-and-commercial-law>

11. Килинник Н., Ковальчук І. Застосування інституту медіації в справах про розірвання шлюбу. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 5. С. 24-27.
12. Гаро Г.О. Мирне вирішення сімейних спорів / Г.О. Гаро, О.М. Спектор, Т.В. Водоп'ян, Т.В. Білик, А.В. Кричина, С.С. Стадник, Т.М. Жидачек, М.Л. Бабішена. Харків: Фактор, 2019. 80 с.
13. Гаврилюк Р. Зумовленість правової природи медіації буттєвим устроєм людського світу. Право України. 2018. № 5. С. 181-195.
14. Гаврилюк Р. Правова природа медіації як вислід буттєвих властивостей людини. Право України. 2018. № 3. С. 128-143.
15. Уварова Н.В. Проблеми теорії та практики вирішення трудових спорів: дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.05. Харків, 2018. 372 с.
16. Закон України «Про медіацію» № 1875-IX від 16 листопада 2021 року // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2022, № 7, ст.51. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
17. Дума О.О. Медіація як примирна процедура вирішення трудових спорів. Держава та регіони. Серія: Право, 2020 р., № 1 (67) том 2. С. 14-19.
18. Медіація як спосіб вирішення приватно- та публічно-правових спорів : матеріали Міжнар. наук.- практ. конф. (м. Дніпро, 30 листоп. 2021 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 352 с.
19. Лиско А. Проблеми впровадження та проведення медіації в адміністративному судочинстві України. URL: www.gromada.lviv.ua/analytic/587
20. Озерський І. В. Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі України : навч. посіб. / І. В. Озерський. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. – 248 с.
21. Дуліба Є.В., Хмара М.В. Вивезення дітей за межі України в умовах воєнного стану: правове регулювання і особливості вирішення спорів щодо їх повернення. Право і суспільство. 2022. 4. С. 62-68

Додаткова

1. Бутинська Р.Я. Правовий статус учасників колективно-трудова правовідносин: монографія. Львів: Видавництво «Растр-7», 2020. 234 с.
2. Біцай А.В. Участь адвоката в медіації: монографія / А. В. Біцай ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. Г. Яновської ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Київ : Правова єдність : Алерта, 2017. - 259 с.
3. Гар-Аналіз впровадження інституту медіації в Україні. Право-Justice. –2020.
4. Любченко Я. П. Альтернативні способи вирішення правових спорів: теоретико-правовий аспект : дис. канд. юр. наук : 12.00.01 / Любченко Я. П. – Харків, 2018. – 254 с.
5. Петков С.В., Журавльов Д.В., Дрозд О.Ю., Дрозд В.Г. Трудові спори в
6. Україні та їх вирішення. Актуальне законодавство та судова практика. Київ: ЦУЛ, 2021. 470 с.
7. Красіловська З. В. Умови застосування медіації для врегулювання спорів із органами публічної влади: вітчизняний та зарубіжний аспект. Теорія та практика державного управління. 2015. Вип. С. 200-207. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2015_4_31
8. Мазаракі, Н. А. Теоретико-правові засади запровадження медіації в Україні : 12.00.01 : дис. ... д-ра юрид. наук / Мазаракі Наталія Анатоліївна - Київ, 2019. 484 с. URL: <http://instzak.rada.gov.ua/uploads/documents/31793.pdf>
9. Практика медіації: Словник-довідник / уклад.: С. О. Гарькавець, Л. П. Волченко. Лисичанськ: ТОВ «ФОКСПРИНТ», 2019. 128 с.

10. Кривенко Д.Є. Ознаки медіації як способу вирішення трудових спорів. Актуальні проблеми права: теорія і практика. 2020. № 1 (39). С. 143–153.
11. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.] ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 456 с.
12. Стратюк А.О. Особливості медіації у вирішенні трудових спорів. Соціальне право. 2019. № 1. С. 157–162.
13. Шумна Л. П. Інститут медіації як альтернативний спосіб вирішення
14. трудового спору. Л. П. Шумна, А. М. Сікун, Д. В. Кисельов. Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. Вип. 88 / редкол.: Г. І. Чанишева (голов. ред.) та ін.. Одеса : Гельветика, 2020. С. 163-169.
15. Леко Б. Медіація в сімейних конфліктах і розлученнях. Підприємництво, господарство і право. 2017. №5. С.29-32.
16. Мазаракі Н.А. Теоретико-правові засади запровадження медіації в Україні. Дис. на здобуття наук. ступеня док. юрид. наук. Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2019. 484 с.
17. Проскурякова І. М. Стан альтернативного вирішення спорів в адміністративному судочинстві. Правова держава: історія, сучасність та перспективи формування в Україні: матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. конф. Дніпро, 2020. С. 273-275.
18. Проскурякова І. М. Рішення Європейського суду з прав людини та альтернативне вирішення публічно-правових спорів в адміністративному судочинстві України. Науковий вісник публічного та приватного права. 2021. Випуск 2. С. 141-145.
19. Проскурякова І. М. Процесуальні та матеріальні особливості альтернативного вирішення спорів в адміністративному судочинстві. Правові та організаційні засади забезпечення державою правоохоронної функції: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. Дніпро, 2018. С. 298-300.
20. Черненко А.П. Медіація у кримінальному провадженні: окремі проблеми законодавчого забезпечення / А.П. Черненко // Медіація як спосіб вирішення приватно- та публічно-правових спорів : матеріали Міжнар. наук.- практ. конф. (м. Дніпро, 30 листоп. 2021 р.). - Дніпро : ДДУВС, 2022. - С. 316-318
21. Турман Н. Медіація в кримінальному процесі: шляхи удосконалення чинного законодавства. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 3. С. 276-280.

Інформаційні ресурси

22. Система Верховної Ради України щодо пошуку нормативно-правових актів: веб-сайт. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws>
23. Сайт Центру з ефективного вирішення спорів та управління конфліктами (Велика Британія), одного із світових лідерів із надання послуг переговорів, медіації, інших альтернативних способів вирішення спорів, а також підготовки професійних медіаторів: веб-сайт. URL: <https://www.cedr.com>
24. Сайт Національної асоціації медіаторів України: веб-сайт. URL: <http://namu.com.ua/ua/>